

EURÓPAI
SZÁMVEVŐSZÉK

HU

Beszéd

Luxembourg, 2019. október 8.

Beszéd – Klaus-Heiner Lehne, az Európai Számvevőszék elnöke

Az Európai Számvevőszék 2018. évi éves jelentésének bemutatása az Európai Parlament Költségvetési Ellenőrző Bizottsága (CONT) előtt

Brüsszel, 2019. október 8.

Eltérés esetén
az elhangzott szöveg érvényes.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Tisztelt Elnök Asszony!

A CONT bizottság tisztelt tagjai!

Tisztelt Oettinger Biztos Úr!

A Tanács Elnökségének tisztelt képviselői!

Hölgyeim és uraim!

Köszönöm Önöknek, hogy időt szakítottak a Számvevőszék jelentésének ma délelőtti bemutatására annak ellenére, hogy tudom, erősen lefoglalja Önöket a leendő bizottsági tagok meghallgatása.

Mivel még nem találkoztam mindnyájukkal, hadd kezdjem bemutatkozással: a nevem Klaus-Heiner Lehne. 2016 októbere óta állok az Európai Számvevőszék élén, és az a megtiszteltetés ért, hogy éppen a múlt héten választottak meg ismét elnöknek egy újabb hároméves időtartamra. Önök előtt most a számvevőszéki testületet képviselem: ennek 28 tagja – ki-ki a maga szerepkörében – mind kivette részét a közös munkánkból. Reméljük, minél hamarabb találkozhatunk személyesen mindannyiukkal külön-külön is, és nagy örömünkre szolgálna, ha az elnök asszony el tudna látogatni luxembourgi székhelyünkre, mihelyt meg tudunk állapodni egy időpontban.

Azért jöttem, hogy ma délelőtt egy pillanatfelvételt mutassak Önöknek az Unió pénzgazdálkodásáról. Éves jelentésében – elsősorban a megbízhatósági nyilatkozatban – a Számvevőszék azt értékeli, hogy az Önök, az Európai Parlament által tavaly költségvetésbe vett összegek elköltése jogszerűen, szabályosan és persze eredményesen történt-e. Röviden összefoglalva, nagyjából úgy járunk el, mint az éves egészségügyi vizsgálatot végző orvos: megnézzük, hogy mely testrészek működése megfelelő, mely testrészekkel vannak gondok, és hogy mik lehetnek a problémák mélyebb okai.

Ellenőrző csoportjaink – Lazaros Lazarou kollégám és az egyes fejezetekért felelős más számvevőszéki tagok vezetésével – fáradságot nem ismerve vizsgálták át a 2018. évi uniós költségvetés minden részére vonatkozóan az elszámolásokat, bevételeket és kiadásokat. Megállapításainkról a Bizottsággal és adott esetben az uniós pénzeszközököt kezelő tagállami hatóságokkal nyílt légkörben folytattunk alapos vitát: ezt Önök is megítélhetik, ha elolvassák a válaszaikat. Végleges értékelésünk minden releváns információt figyelembe vesz, amely e széles körű egyeztetési folyamat során tudomásunkra jutott.

Mint minden évre, 2018-ra nézve is ellenőriztük az Unió konszolidált éves beszámolóját. Véleményünk szerint az minden lényeges szempontból híven tükrözi az Unió pénzügyi helyzetét, és nem fordultak elő benne lényeges hibás állítások. Észrevételeztük a Bizottság azon további törekvését, hogy megbízhatóbbá tegye az uniós alkalmazottak munkavállalói juttatásaira vonatkozó kötelezettségek kiszámításához használt folyamatokat; ezt a területet mi is figyelemmel fogjuk kísérni.

Másodsor: az uniós költségvetésbe beáramló bevételeket illetően nem észleltünk lényeges hibaszintet.

- o Megvizsgáltuk a különféle források megfelelő kiszámításáért, beszédéséért és a róluk történő beszámolásért felelős bizottsági rendszereket, valamint több bizottsági visszafizetési felszólítást és egyes nemzeti rendszereket. Mindhárom felkeresett tagállamban (Spanyolország, Olaszország és Franciaország) hiányosságokat észleltünk a megállapított, de még beszédendő vámok kezelésével kapcsolatban.
- o Megállapítottuk azt is, hogy a Bizottság hagyományos saját forrásokkal kapcsolatos ellenőrzéseit nem támasztotta alá strukturált és dokumentált kockázatértékelés. Például a Bizottság nem állítja sorrendbe a tagállamokat kockázati szint szerint; ezért nem lehettünk biztosak abban, hogy az ellenőrzések kellőképpen összpontosítanak azon területekre, ahol az uniós költségvetés saját forrásainak begyűjtésére nézve a legnagyobb a kockázat.
- o Megállapítottuk azt is, hogy a Bizottság haladéktalanul általános fenntartással élt a Franciaország hozzájárulásának kiszámításához felhasznált GNI-adatokkal kapcsolatban, mivel azok minősége nem volt megfelelő, és hogy a harmadik egymást követő évben határozott úgy, hogy fenntartást alkalmaz az Egyesült Királyság által a Kínából származó behozatalra beszedett vámokra.

Harmadsor: a kiadásokat – megbízhatósági nyilatkozatunk hagyományos „kiemelt témáját” – illetően a hibaszintet 2,6%-ra becsültük¹. Ez azt jelenti, hogy becslésünk szerint a kifizetések 2,6%-át nem kellett volna kifizetni az uniós költségvetésből, mert azt nem az uniós jogszabályoknak megfelelően használták fel. E becslés átfogó jellege azonban elfed egy fontos különbséget: az alapok folyósításának módja nagy hatással van a hibakockázatra.

Az Unió költségvetésének mintegy felét² kitevő, összetett szabályok alá tartozó kiadások, főként a „visszatérítésen alapuló kifizetések” esetében, ahol a kedvezményezetteknek költségnyilatkozatot kell benyújtaniuk a felmerült elszámolható költségekről – ilyenek például a kutatási projektek, a foglalkoztatással kapcsolatos projektek, a regionális és vidékfejlesztési projektek, valamint a nem uniós országokban zajló fejlesztési projektek – a hibaszint becslésünk szerint 4,5%, ami viszonylag magas érték.

Ezzel szemben az egyszerűbb szabályok alá eső kiadások esetében a hibakockázat alacsonyabb, főként a „jogosultságalapú kifizetések” esetén, amikor a kedvezményezettek akkor részesülnek kifizetésben, ha megfelelnek bizonyos feltételeknek. Ilyenek a mezőgazdasági termelőknek nyújtott közvetlen támogatások, az igazgatási kiadások, a hallgatói ösztöndíjak vagy a nem uniós országoknak nyújtott költségvetési támogatások. Más szóval az ellenőrzött sokaság mintegy 50%-a nem tartalmaz lényeges hibát.

¹ Alsó határérték: 1,8%, becsült hibaszint: 2,6%, felső határérték: 3,4%. Az éves jelentés 1.15. fejezete.

² 50,6%.

Ezért adtunk már a harmadik egymást követő évben korlátozott véleményt a kifizetésekről. Ez röviden azt jelenti: „Minden rendben, de...” Biztató jelnek tekintjük, hogy a Bizottság és a tagállamok folytatják az előző két évben tapasztalt előrelépéseket. Számvevőink kedvezően tudtak nyilatkozni az alacsony kockázatú területekről, ugyanakkor a magas kockázatú területeken továbbra is komoly megoldandó kérdések maradtak, amelyekre mindjárt rá fogok térni.

Többéves stratégiája részeként a Számvevőszék azt tűzte ki céljává, hogy megbízhatósági nyilatkozatát az igazoló jelentésen alapuló megközelítésre alapozza, vagyis a jövőben a Bizottság vezetőségi nyilatkozatára nézve kívánunk biztosítékot nyújtani, amely nyilatkozat a Bizottság saját ellenőrzésein, valamint megosztott irányítás esetén tagállami szinten végzett ellenőrzéseken alapul. Meggyőződésem szerint „utak úgy lesznek, hogy járunk rajtuk”, vagyis konkrét, először talán csak szerény lépéseket kell tennünk, hogy elérjük a józan ész diktálta célt, azt, hogy támaszkodni tudjunk a mások által már elvégzett munkára.

Ahogy éves jelentésünkből Önök is láthatják, gyakran kritikusan szemlélünk a tagállamok és a Bizottság által elvégzett számos ellenőrzést (gondoljunk bele például, hogy a kohéziós kiadások tagállami szintű ellenőrzésébe kb. 126 különböző hatóság folyik bele). Ez gyakran megnehezíti, hogy fel tudjuk használni munkájuk eredményét, illetve hogy még jobban tudjunk támaszkodni azokra. Szeretném hangsúlyozni ugyanakkor, hogy számvevőink még a kohézió kulcsfontosságú területén is számos javulást és követendő példát észleltek. El kell ismernünk azt is, hogy a Bizottság jelentős erőfeszítéseket tesz a különféle nemzeti hatóságok és tanúsító szervek munkájának továbbfejlesztésére.

Ezért érhattünk el haladást a Bizottsággal való együttműködésben afelé, hogy megteremtjük az igazoló jelentésen alapuló megközelítés feltételeit. Itt szeretném megragadni az alkalmat, hogy köszönetet mondjak Oettinger biztos úrnak a támogatásáért, és örömmel nézek az utódjával folytatott együttműködés elé.

Tisztelt képviselők! Most szeretnék egyes szakpolitikai fejezeteket külön említeni, és kiemelném néhány fontosabb megállapításunkat.

A többéves pénzügyi keret „Versenyképesség” fejezetében lényegesen kevesebb hibát találtunk, mint tavaly (2%). A kutatás területén továbbra is a támogatásra nem jogosult személyzeti költségek jelentik a fő hibaforrást. Megállapítottuk azt is, hogy a Bizottság erőfeszítései ellenére az induló vállalkozások és a kkv-k hibára hajlamosabbak voltak más, esetleg tapasztaltabb vagy nagyobb kedvezményezettekénél. Ellenőrzést végeztünk például az Egyesült Királyságban egy olyan kkv-nál, amely az első uniós projektjét hajtotta végre, összesen 1,1 millió euró bejelentett költséggel. Az ellenőrzött tételek – érték szerint – majd egyharmada tartalmazott lényeges hibákat. Azt is tapasztaltuk, hogy az ellenőrzések nem voltak eredményesek a nagyszabású kutatási infrastruktúra költségeit illetően: a Bizottság kiterjedt előzetes ellenőrzései ellenére a három ellenőrzött esetből kettőben a valónál jóval nagyobb volt a visszaigényelt összeg (75 000 és 130 000 euró). Amint arra már az Önöknek tavaly megküldött jogalkotási véleményünkben is rámutattunk, meglátásunk szerint az európai kutatási programok sok tekintetben egyszerűsíthetőek. Véleményünk szerint a Bizottságnak a 2021 és 2027 közötti új Európai horizont keretprogramra vonatkozó javaslata az ellenőrzéseink során feltárt mögöttes hibaforrásoknak legalább egy részével foglalkozik. Most a

Parlament és a Tanács feladata, hogy véglegesítse a jogszabályt. Ha az ezzel kapcsolatos tárgyalások során további szakértői tanácsra van szükségük, számvevőink készséggel állnak rendelkezésükre.

A gazdasági és társadalmi kohézió területén becslésünk szerint lényeges a hibaszint (5%). Az általunk feltárt hibák száma és hatása azt mutatja, hogy továbbra is fennállnak hiányosságok a tagállami irányító hatóságok által bejelentett kiadások szabályszerűségét illetően. Az egyik fő problémát a projektek támogatásra nem jogosult kiadásai jelentették, amit súlyosbított, hogy egyes országok további nemzeti feltételekkel egészítették ki a már amúgy is összetett uniós feltételrendszert (túlszabályozás). Kényes pont a közbeszerzés területe is: az egyik hatóság például bizonyos szolgáltatásokat pályázati felhívás nélkül ítelt oda.

A természeti erőforrások terén a hibaarányt 2,4% -ra becsültük. Ez a következők eleyéből állt össze: nem támogatható költségek elszámolása; pontatlan információk megadása területnagyságról vagy állatszámról; közbeszerzési problémák és adminisztratív hibák. Ugyanakkor a közvetlen kifizetések (ezek tették ki az e fejezet alá tartozó kiadások 72%-át) egészében véve nem tartalmaztak lényeges hibát. Ez igen jó hír. Megállapításunk szerint több tényező is jelentősen hozzájárult a hibák megelőzéséhez és csökkentéséhez: a parcellaazonosítási rendszer (MePaR); a mezőgazdasági termelők költségnyilatkozatainak online benyújtási lehetősége, és a mezőgazdasági termelők támogatási kérelmeinek előzetes keresztellenőrzései. Ha más típusú fizetéseket vizsgálunk, összetettebb szabályokat látunk, ami növeli a hibák kockázatát. Például egy általunk vizsgált lengyelországi esetben egyazon család több tagja külön-külön kért támogatást sertésól építésére, azt állítva, hogy független kkv-kat működtetnek. Együttvéve azonban – és a valóságban ezt tárta fel az ellenőrzésünk – a családi vállalkozás nem felelt meg a kkv-támogatási feltételeknek.

A „Biztonság és uniós polgárság” területére nézve az általunk ellenőrzött tagállamokat illetően rámutatunk a közbeszerzési szabályok alkalmazásának hiányosságaira, de a Menekültügyi és Migrációs Alap, valamint a Belső Biztonsági Alap rendszerhiányosságaira is.

Amint tudják, a „Globális Európa” fejezet keretében nagy mennyiségű uniós pénzeszköz nemzetközi szervezeteken keresztül kerül elköltésre. Idén azonban ismét nehézségeket okozott egyes alapvető bizonylatok időben történő beszerzése az UNICEF és az Élvezési Világprogram által végrehajtott három tranzakciót illetően. Véleményünk szerint elfogadhatatlan, hogy egy nemzetközi szervezet ne legyen kész az együttműködésre, és ne küldje meg nekünk az ellenőrzésünk elvégzéséhez kért dokumentumokat és információkat. Ezért is köszönöm, hogy a Bizottság ajánlásunkat elfogadva a nemzetközi szervezetekkel való azonnali kapcsolattartási rendszert vezet be. Számvevőink több esetben tártak fel nem támogatható kiadásokat is. Ilyen volt például egy nemzetközi szervezet esete, amely egy jamaicai csapatépítő tréning kapcsán 31 repülőjegyet számított fel az Uniónak: egyértelmű, hogy nem támogatható költségről van szó, amelyet vissza kell fizetni.

Végezetül a többéves pénzügyi keret „Igazgatás” fejezetében becslésünk szerint a hibaszint nem lényeges. Két pontot mégis szeretnék kiemelni: először is az uniós alkalmazotti családi juttatások Bizottság általi ellenőrzése során több hiányosságot tapasztaltunk. Másodszor – Elnök Asszony, úgy gondolom, ez különösen érdekelheti a bizottságot – jelentős hiányosságokat állapítottunk meg azon eljárásokban, amelyeket a Parlament és a Bizottság az elmúlt évek

terrortámadásai nyomán az épületeik biztonságának megerősítésére hajtottak végre. Megállapításunk szerint olyan keretszerződéseket alkalmaztak, amelyek egyetlen vállalkozói ajánlat nyomán is lehetővé tették a munkák megkezdését. Találtunk olyan tárgyalásos eljárást, amely egyetlen pályázó részvételével, illetve ajánlat közzététele nélkül zajlott. A rendkívüli sürgősség esete, amely szükséges kritériuma lenne a szokásos közbeszerzési szabályoktól való eltérésnek, véleményünk szerint nem áll fenn, hiszen több hónap is eltelt, mire az eljárásokat elindították.

Hölgyeim és uraim!

Mielőtt zárnám szavaimat, még annyit mondanék, hogy a Számvevőszék minden területen szívesen folytatja az együttműködést Önökkel, a CONT bizottsággal. Állunk rendelkezésükre az épp ma délelőtt megkezdett új zárszámadási eljárás során, de örömmel bemutatjuk bármelyik, az Önök érdeklődésére számot tartó különjelentésünket is.

Idei éves jelentésünk eltér a korábbiaktól. Keresztútra értünk: új jogalkotási ciklus kezdődik, folyamatban van egy tagállam kilépése az Unióból, a többi 27 tagállam pedig a 2021 és 2027 közötti többéves pénzügyi keretről szóló tárgyalások utolsó szakaszába ért. Az Európai Számvevőszék munkája, amelynek eredményeit ma bemutattam Önöknek, tanúsítja, hogy a fennálló számos probléma ellenére az Unió már a harmadik egymást követő évben eleget tesz a közpénzek felhasználásakor elvárható magas elszámoltathatósági és átláthatósági követelményeknek. Ez azonban nem az a pillanat, amikor saját vállunkat kellene veregetnünk. Várakozásunk szerint a hivatalba lépő új Bizottság és a tagállamok készek folytatni eddigi törekvéseinket. Ebben mindannyiuk segítségére is számítunk.

Köszönöm figyelmüket! Mint mindig, kollégámmal, Lazarou úrral, most is örömmel válaszolunk esetleges kérdéseikre vagy észrevételeikre.